

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

En översyn av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

M2020/01705

Inledning

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna.

Ett av målen med upphandlingsdirektiven är att främja gemensamma samhälls-liga mål såsom skyddet av miljön, högre resurs- och energieffektivitet, kampen mot klimatförändringar och främjande av innovation. Konkurrensverket ställer sig överlag positiv till Naturvårdsverkets översyn och förslag på förändringar i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter med syftet att stärka myndigheternas roll i arbetet för att nå de nationella miljömålen samt bidra till genomförandet av miljödimensionen i FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Konkurrensverket välkomnar en rapportering på en mer övergripande nivå som inte leder till väsentligt ökad administration för rapporterande myndigheter.

Rapporteringen som föreslås förenklas genom bland annat självskattning och fasta svarsalternativ och att fokus ligger på den direkta miljöpåverkan.

Konkurrensverket lämnar nedan några synpunkter på remissen.

4. Förslag till att stärka miljöledningsarbetet i staten

Gällande 4.3.3 - *Miljöhänsyn i alla steg av inköpsprocessen.*

Naturvårdsverket föreslår att 13 § miljöledningsförordningen och rapporteringskraven i bilagan justeras för att stödja och tydliggöra myndigheternas miljöhänsynstagande i inköpsprocessens samtliga tre faser. Miljöledningssystemet ska stödja en tydligare strategisk ansats från analys av behov och inköpsens miljö- påverkan, till att kartlägga marknaden, ställa miljökrav utifrån ett livscykel- perspektiv på varor och tjänster, samt implementera avtal, verka för avtalstrohet

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Ringvägen 100
Telefon 08-7001600
konkurrensverket@kkv.se

och följa upp spendanalyser och ställda miljökrav. För att skapa möjlighet att styra och följa upp myndigheternas utveckling inom inköpsprocessens tre huvudsteg föreslår Naturvårdsverket ett antal nya frågor i bilagan. Frågorna i rapporteringen gäller i vilken omfattning analyser av inköpsens miljöpåverkan samt marknaden och myndighetens behov genomförs, i vilken omfattning miljökrav i upphandlingar ställs utifrån ett livscykelperspektiv samt i vilken omfattning ställda miljökrav följs upp.

Regeringens mål med den offentliga upphandlingen är att den ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden. Den ska också främja innovativa lösningar och ha miljöhänsyn och sociala hänsyn i beaktande. Detta följer av den nationella upphandlingsstrategin. Enligt Konkurrensverkets mening är upphandlande myndigheters valfrihet i olika faser är viktig för att få till en effektiv konkurrens som kan leda till ett inköp som på bästa sätt verkar för att uppfylla samhällsliga mål. För att få störst utväxling för de miljömål som ska uppfyllas kan rapporteringskraven som korresponderar till 13 § i miljöledningsförordningen kunna utformas med ett bredare anslag med fokus på var i upphandlingsprocessen miljöhänsyn har tagits. Att bredda rapporteringskravet till alla former av miljöhänsyn gör det lättare för upphandlande myndigheter att även förhålla sig till övriga mål i den nationella upphandlingsstrategin.

Upphandlingens påverkan på miljön avgörs inte enbart av de detaljerade krav som en upphandlande myndighet ställer. Ett sådant synsätt kan hämma innovation och i stället begränsa marknaden i förhållande till nya smarta miljölösningar. En innovationsupphandling kan i praktiken ge mindre miljöpåverkan än att genomföra upphandlingen från ett livscykelperspektiv. Den direkta miljöpåverkan kan också ha blivit mindre genom att myndigheten valt att upphandla något helt annat till gagn för miljön. Det kan till exempel handla om att upphandla tjänsten att klä om stolar i stället för att köpa nya eller att köpa in cyklar för att minska resandet. Miljöhänsyn kan även tas till exempel vid val av standarder och utvärderingsmodeller. Konkurrensverket kan inte se att hänsyn som dessa täcks in av rapporteringskraven.

Konkurrensverkets vill även uppmärksamma att livscykelanalyser kan vara mycket resurskrävande särskilt för mindre upphandlande myndigheter. Det kommer därför att behövas omfattande vägledning i hur man genomför dessa.

Det är positivt att Naturvårdsverket lyfter avtalsuppföljning. Det följer av upphandlingslagstiftningen att det inte är tillåtet för upphandlande myndigheter att ställa krav som inte går att följa upp. Upphandlande myndigheter bör därför tillsätta de resurser som krävs för att följa upp de ställda kraven.

Konkurrensverket anser dock att det är olämpligt att en myndighet i en offentlig rapportering redovisar i vilken omfattning kraven har följts upp. Att redovisa vilka krav som inte följts upp innebär att en myndighet samtidigt erkänner att den

inte följt upphandlingslagstiftningen. Det kan även öppna upp för oseriösa leverantörer som kan ta fasta på vilka krav som följs upp och inte.

Gällande punkt 4.4.5 - *Förändringar i formuläret.*

Det är bra att redovisningen förenklas men det efterfrågas fortfarande detaljerade statistikuppgifter. Det är ett resurskrävande arbete att sammanställa de detaljerade uppgifterna och Konkurrensverket ifrågasätter om dessa avspeglar myndighetens egentliga miljöarbete. Skillnader från år till år i en alltför detaljerad redovisning kan bero på exempelvis vilka uppdrag som en myndighet har haft.

Konkurrensverket föreslår därför att fler krav på redovisning av detaljerade uppgifter tas bort i rapporteringen. Konkurrensverket har svårt att se hur uppgifter om antal digitala möten, koldioxidutsläpp för bussresor och bilresor som görs i tjänsten tillför relevanta mått för miljömålen. Fokus bör i stället inriktas mer på strategiskt och övergripande miljöarbete. I stället för att till exempel räkna samtliga digitala möten är det viktigt att myndigheter har en strategi för valet av digitala seminarier eller externa möten. Detta ligger också i linje med den nationella upphandlingsstrategin som pekar på vikten av att lyfta den offentliga upphandlingen som ett strategiskt verktyg.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit inköps- och fastighetsansvariga Annica Larsson.

Yttrandet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Annica Larsson